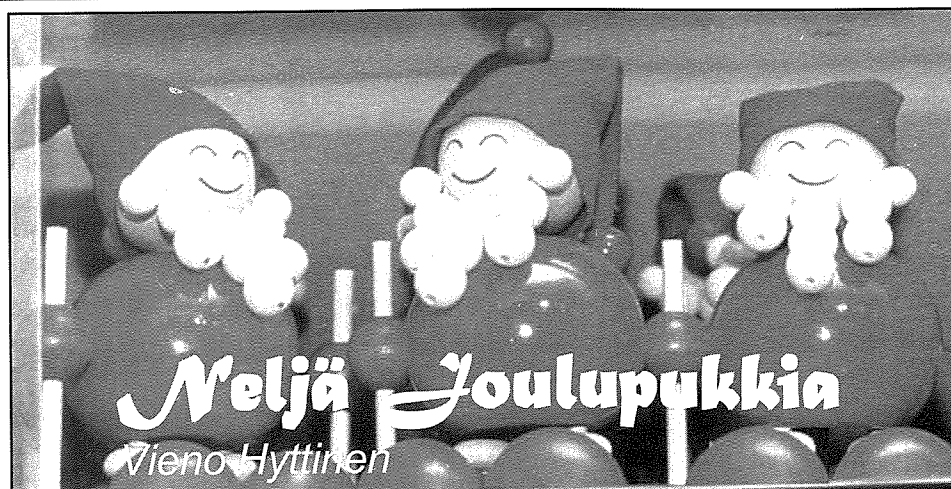

Joulun edellä kolme pukkia istumassa
Lapin Korvatunturilla

Ensimmäinen istuu
sylissään lahjojen toivekirja,
toisella kädessään lyhty,
kolmannella kädessään aisakello
pukin tulon merkiksi.

Neljäs seisoo
kädet ylhäällä
kuin voiton merkiksi,
toisessa kädessään
arvoituksellinen pikku paketti.
Kenelle?
Vain pukki yksin tietää.

TUNTOSARVI 27.vuosikerta, ISSN 0358-2280, **Julkaisija:** Suomen Kuurosokeat ry.
Toimitus: **päätoimittaja** Katri Pyykkö puh & tekstip. (09) 54953521, toimittaja Raili Karisaari
puh. & tekstip. (09) 54953522, Sähköpostil: tiedotus@kuurosokeat.fi tai NKL:n front door -ohjel-
ma toimittajien nimillä.

Toimitusneuvosto: Heli Huotarinen, Pekka Juusola (pj.), Ulla Kungas, Pentti Kähkönen, Riitta
Ruissalo, Raili Karisaari (siht), Katri Pyykkö (päätoimittaja).

Vuosikerta 150 mk. Lehteä julkaistaan vuodessa 12 numeroa, joista yksi on kaksoisnumero.
Lehti julkaistaan isokirjoituksella, pisteillä, äänitteinä, videona, ruotsinkielisenä käännöksenä
sekä sähköisenä versiona.

Tilaukset ja osoitteenmuutokset: Suomen Kuurosokeat ry, Uudenmaankatu 28, 00120
Helsinki, Puhelin (09) 5495 350. Tekstipuhelin (09) 5495 3526. Fax (09) 5495 3517.

Sähköposti: kuurosokeat@kuurosokeat.fi, **Internet:** http://www.kuurosokeat.fi

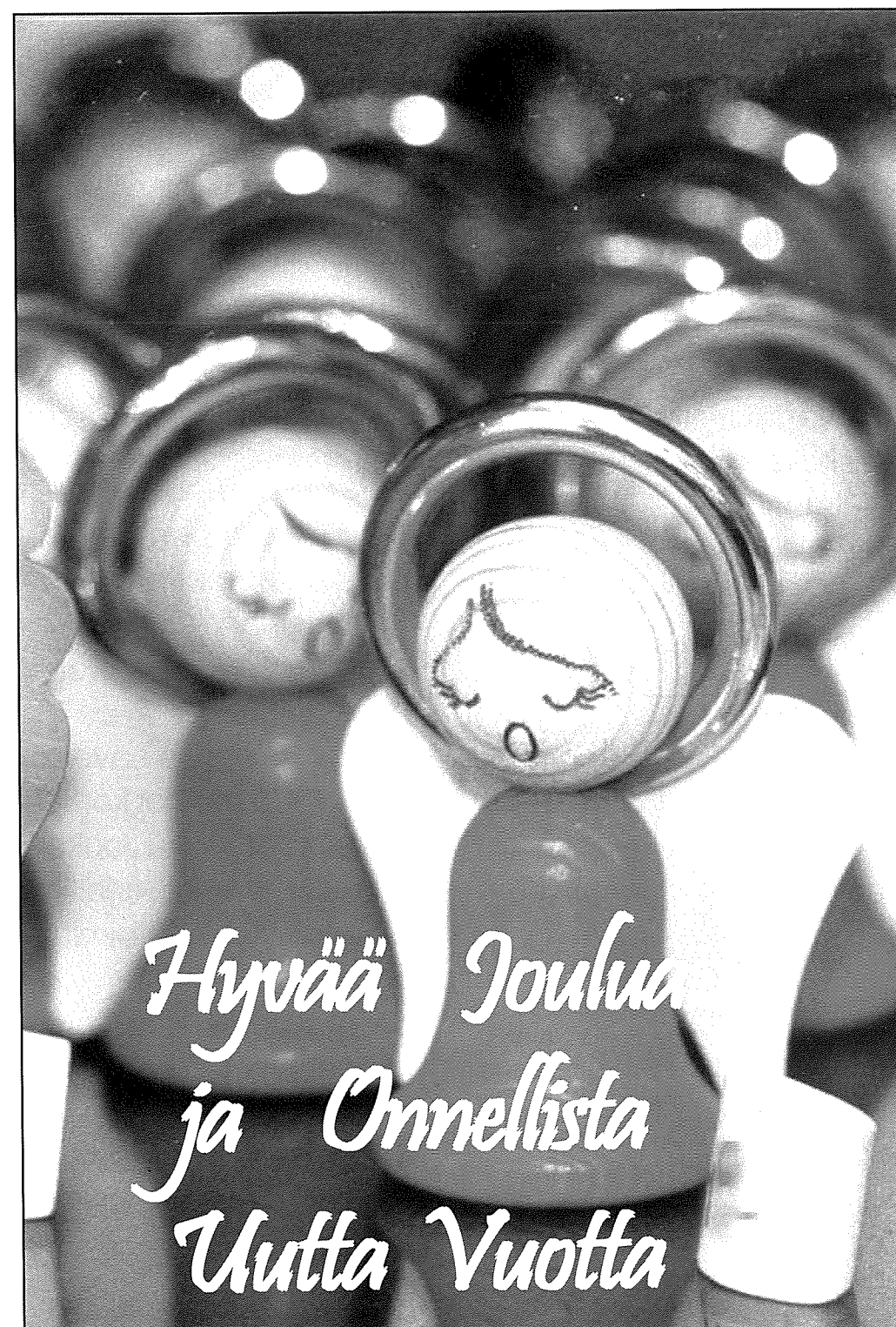
Painopaikka: Cityoffset, Tampere

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Joulukuu 12/2001

Sisältö

Viisi kysymystä	2
Pääkirjoitus: Jumala tulee kaikkien rajojen sisälle	3
Pääkirjoitus: Joulun iloiset patalaput	4
Pääkirjoitus: Avuton pappi	5
Joulu sisilialaisittain	6
Verenluovutus, pieni vaiva - hyvä mieli	8
30-vuotisjuhlat Jyväskylässä	10
Tähdenvälejä 1951-2001	15
Virtuopo starttasi verkossa	18
Lapissa luominen tärkeää kuulonäkövammaisille	20
Toimintakeskuksen joulukakku ...	21
Seminaari-ilmoitus	21
“Käsi kädessä kilpaa” - vammaistiedottajat asialla	22
Runo: Neljä joulupukkia	24

Kansi: Aarikan puisia enkeleitä.
Takakansi: Aarikan puisia joulupukkeja (kuvat: K.Pyykkö)

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 16.1. Aineiston on oltava toimituksessa viimeistään 4.1.

Viisi kysymystä

1. Koska joulurauha julistettiin ensimmäisen kerran koko Suomeen?
2. Kuka on säveltänyt, kuka sanoittanut "On hanget korkeat nietokset"?
3. Kuka aloitti jouluseimien perinteen?
4. Kuka jakaa lahjat Suomessa, Espanjassa ja Venäjällä?
5. Koska on kiinalaisten uusi vuosi?

Vastaukset:

1. Suomen Turun joulurauhan julistus levisi ensimmäisen kerran koko Suomeen vuonna 1940. Silloin se esiteltiin radiossa. Nykyään se leviää myös Suomen ulkopuolelle tv:n ja radion kautta. Joulurauha on eurooppalainen kaupunkiperinne keskiajalta. Turussa perinne on jatkunut lähes katkeamattomana. 1600-luvulla joulurauhan julistuksessa kiellettiin mässäily, juopottelu, väkivalta ja melskaaminen.
2. Jean Sibelius sävelsi 1901 joululaulun "On hanget korkeat nietokset". Sanat ovat Vilku Joukahaisen (1879 – 1929). Hän oli kirjailija, kansakoulunopettaja, päätoimittaja, kansanedustaja ja ministeri.
3. Franciskus Assisilainen käytti seimiasetelmia 1200-luvulla kertomaan Jeesuksen syntymästä kansalle.
4. Suomessa joululahjat jakaa joulupukki ja Espanjassa kolme tietäjää jouluaattona. Venäjällä lahjat jakaa pakkasukko uudenvuoden aattona.
5. Kiinalaisten uusi vuosi on 25.1. ■

Jumala tulee kaikkien rajojen sisälle

Rajat kuuluvat jokaisen elämään. Yksi ei näe, toinen ei kuule, kolmannen on vaikea liikkua. Vaikka näen, kuulen ja liikun, silloinkin elämässä on rajoja. En voi tehdä, mitä haluan. Tai olen yksinäinen, vailla ystäviä.

Vaikka elämä on rajoitettua, niin kaikkien rajojen sisältä löytyy enemmän mahdollisuuksia kuin usein huomaamme. Kuurosokeat ovat tämän minulle opettaneet.

Tänä syksynä toimitin jumalanpalveluksen kuurosokeille. Kun nämä tulivat kirkkoon, he halusivat tapansa mukaan koskettaa minua: piispan vaatteita, sauvaa ja ristiä. Kun kuurosokea tuntee maailman kosketuksen kautta, se on toisella tavalla rikas ja vivahteita täynnä kuin näkevän ja kuulevan maailma.

Kun annoin ehtoollisleivän kuurosokean käteen häntä koskettaen, me olimme lähellä toisiamme. Tunsin sen voimakkaasti.

Kaikkien rajojen sisällä on enemmän

mahdollisuuksia kuin usein ajattelemme.

Jumala tulee meidän maailmaamme, jolla on rajat. Hän tulee meidän ulkopuoleltamme, toisesta maailmasta. Paimenet olivat pimeällä niityllä vartioimassa laumaansa. Heille ilmestyi enkeli, joka sanoi: Älkää pelätkö! Minä ilmoitan teille ilosanoman. Teille on syntynyt Vapahtaja.

Jumala tulee kaikkien rajojen sisälle. Koskaan et ole yksin. Kun Jumala on kanssamme, saamme elää turvallisesti. Jumala tuntee minun rajani. Hän on hyvä ja armollinen. Hän tuntee elämän minun rajojeni ulkopuolella. Hänen avullaan voin löytää uusia mahdollisuuksia sisältä käsin niiden rajojen keskellä, jotka elämälläni nyt on. Aina on uusia mahdollisuuksia. Aina on toivoa.

Jumala siunatkoon kuurosokeiden, teidän perheidenne ja ystävienne joulun!

Voitto Huotari

Mikkelin hiippakunnan piispa ■

Joulun iloiset patalaput

On vuosi 1995. Olen ensimmäisellä työmatkallani Lapissa. On kaamosaika, ja joulukuukuu on lähestymässä. Yritän käydä mahdollisimman monen kuurosokean luona. Minua jännittää ja mietin monia asioita. Ymmärtävätkö kuurosokeat minua? Hyväksytäänkö minut? Otetaanko minut vastaan kodeissa ja laitoksissa?

Luulen, että samalla tavalla jännittävät kuurosokeatkin. Uusi pappi on tulossa tapaamaan. Ehkä he ajattelevat samoja asioita kuin minäkin. Ymmärtämistä, hyväksymistä ja vastaanottamista.

Olin ottanut matkalle ehtoollisvälineet mukaan. Kuurosokean ei ole helppoa mennä kirkkoon. Matkat ovat pitkiä, tulkkeja ei juuri ole saatavissa ja kirkossa käytetty kieli voi olla vaikeaa. Lisäksi ehtoolliselle menemiselle voi olla omat ja toisten tekemät esteet.

Lapin kierros etenee. Tapaan monia kuurosokeita ja kuuroja. Keskustelemme ja teemme tuttavuutta toistemme kanssa.

Tuolta matkalta jäi monenlaisia muistoja. Yksi matkamuuisto on ollut keittiön seinällä ja käytössä, nimittäin kaksi iloisen kirjavaa patalappua. Ne oli

virkanut eräs kuurosokea. Niissä hehkuvat kauniisti Lapin kirkkaat värit. Sininen, punainen, valkoinen, vihreä ja keltainen. Patalaput muistuttavat ensimmäisestä pitkästä työmatkasta Lappiin. Ne muistuttavat myös ilosta, valosta ja elämän väreistä, jota kuurosokeilla on ja sitä he jakavat toisillekin. Ne kertovat: Tervetuloa! Sinua on odotettu ja sinut on hyväksytty!

Jouluevankeliumissa on myös kaikki nuo iloisten patalappujen värit. Yön sininen tummuus, enkelien valoisa kirkkaus, Marian ja Joosefin rakkauten punainen, paimenten kedon vihreys ja Jeesus-lapsen kuninkaallinen keltainen. Jouluna Jumalan armo ja rakkaus tulee seimen lapsessa Jeesuksessa niin alhaalle, että jokainen saa siihen tarttua. Jumala sanoo meille kaikille: Sinut on nähty, käsin kosketeltu tutuksi, sinut on hyväksytty ja sinua rakastetaan!

Enkeli sanoo meille: ”Älkää peljätkö! Minä ilmoitan teille ilosanoman, suuren ilon koko kansalle. Tänään on teille Daavidin kaupungissa syntynyt Vapahtaja. Hän on Kristus Herra.” Siunattua Joulua!

Leila Ikonen, Kuurojen pappi ■

Avuton pappi

Kuurojen pappi **Lauri Paunu** opetti minua 1960-luvulla tapaamaan kuurosokeita. Tunsin kerran eräessä kodissa itseni täysin avuttomaksi papiksi. Kodissa asui kuurosokea mies veljensä ja veljen vaimon kanssa. Tällä miehellä oli mielenkiintoinen kotikieli. Veli kosketti häntä oikeaan käsivarteen, ja mies lähti hakemaan hellapuita. Veli kosketti vasempaan käsivarteen, ja mies lähti hakemaan kaivosta vettä. Veli kosketti oikeaan olkapäähän, ja mies lähti lämmittämään saunaa. Kosketus vasempaan olkapäähän kutsui ruokapöytään.

Kuurosokealla miehellä oli joukko kosketuksia, joilla oli oma merkitys. Ne tunnettiin vain siinä kodissa. Ei tiennyt tämä mies, että maa, jossa hän elää, on nimeltään Suomi eikä sitä, että Kekkonen on presidentti. Ei tiennyt mies mitään uskonnosta tai muista ihmisten opeista eikä sitä, että häntä kävi tervehtimässä kaksi pappia. Tarjosin rasiasta Sisu-pastillia ja annoin lämmintä kättä.

Lauri Paunun matkoilla opin tuntemaan muiden muassa **Maria Siirto-**sen Kiukaisista, **Anna Hirvosen** Hyvinkään Ävikistä, **Kalle Laarin** Savitaipaleelta ja **Seija Pirhosen** Parik-

kalasta. Heidän ja monien muiden kanssa kirjeenvaihto pistekirjoituksella on jatkunut monta vuotta.

Myöhemmät vuodet ja tilanteet ovat tuoneet elämäni piiriin monia muita kuurosokeita ystäviä, **Leevi Have-**risen Kuhmosta, **Vieno Hyttisen** ensin Turun Ispoisista ja nykyisin Tampereen Hervannasta, **Lasse Hannu-**lan Eurasta ja **Kari Lernen** Hämeenlinnasta. Tuorein ystävyys on nuori hämeenkyröläinen **Riku Virtanen**.

Monet kuulonäkövammaiset ystävät on myös jo saateltu haudan lepoon. Vaikka lääketiede kehittyy, elämä näyttää kuitenkin tuovan koko ajan uusia vammaisia ihmisiä riveihimme.

Suomen Kuurosokeat ovat tänä vuonna yhdistystasolla juhlineet 30-vuotisjuhlaa. Pääjuhlan aikana Jyväskylän Laajavuoressa minä olen ollut työmatkalla kaukana Intiassa. Sydämessä olen kuitenkin ollut juhli- lissa mukana, ja onnittelen Suomen kuurosokeita Jumalan siunaaman joulun ja pian alkavan uuden vuoden toivotuksin.

Ari Suutarla, rovasti
Kirkkohallitus ■

Joulu sisilialaiseen tapaan

Raili Karisaari

Helsingin atk-tukihenkilö Mariano Mineo on kotoisin Sisiliasta, Italiasta. Hän kuuluu roomalaiskatoliseen kirkkoon. Katolisen kirkkovuoden pääjuhla on joulu kuten kaikilla kristittyillä. Joulun odotus alkaa jo ensimmäisestä adventista samoin kuin meillä.

Sisiliassa ei joulun viettoon liity suomalaisten pikkujoulujen railakasta ilonpitoa. Joulu on kirkollinen juhla, Mariano kertoo.

Italiassa ei jouluna ole tapana käydä hautausmailla muistamassa poisnekkuneita. Se tehdään marraskuussa vainajien muistopäivänä. Suomessa vietetään silloin Pyhäinpäivää. Aikaisemmin vainajien muistopäivänä annettiin pieniä lahjoja lapsille, jotta lapset muistaisivat esimerkiksi poisnekkuneen isovanhempansa. Nykyään lahjat annetaan pääasiassa jouluna.

Sisiliassakin jouluateriat, joululahjat, yhdessäolo ja kirkossa käynti kuuluvat jouluun. Aattona kokoonnutaan

yhteen, pelataan seurapelejä ja virittelään joulun tunnelmaa. Lahjat jätetään illan aikana kuusen alle, ja sieltä itse kukin löytää omansa. Suurin osa sisilialaisista käy joulukirkossa. Jouluyön messu alkaa klo 22. Se kestää noin kolme tuntia.

Joulupäivä on varsinainen juhlapäivä. Se vietetään rauhallisesti. Joulupäivällisen valmistaminen aloitetaan aamupäivällä. Esityöt on tehty jo edellisenä päivänä. Joulupöytään kokoonnutaan kello kahden aikaan. Aluksi halataan ja toivotetaan toisille hyvää joulua. Pöydän ääressä istutaan useita tunteja, syödään ja seurustellaan.

Joulupöytään kuuluu perinteisesti vähintään 6-7 erilaista alkuruokaa. On savustettua kinkkua, oliiveja, metwurstejä, erilaisia juustoja erityisesti mozzarella-juustoa sekä italian-salaattia, jota kutsutaan venäläiseksi salaatiksi. Lasagne tai tuorepasta kuuluvat myös joulupöytään. Pääruoat ovat perinteisesti liharuokia ja ka-

laa. Kalkkunaakin syödään jouluna jonkin verran. Jälkiruuaksi on joulukakku, panettone. Se on melko korkea, siinä on mm. mantelia ja rusinoita, ja se on kuorrutettu sokerikuorrutuksella tai kinuskilla.

Jouluateria aloitetaan alkujuomalla eli aperitiivilla, joka on vermuttia. Aterialla juodaan eri viinilajeja, punaviiniä, valkoviiniä ja roséviiniä. Lapset saavat juoda virvoitusjuomia. Niitä juovat myös aikuiset, jotka eivät välitä alkoholijuomista.

Tapaninpäivä vietetään vierailemalla sukulaisten ja ystävien luona. Se on myös suosittu pelipäivä. Silloin pelataan ja lapsille on annettava pelirahaa.

Kokemus lapsuudesta

Lasten kokemus joulupukkiuskon menetyksestä on samanlainen ympäri maailmaa. Mariano kertoo, että noin kahdeksanvuotiaana hän näki televisiossa joulupukin. Hänen vanhempansa kertoivat hänelle pukista.

Joulupukki on vanha mies, joka asuu Suomessa, Lapin tuntureilla. Joulupukki tuo lapsille lahjoja jouluna. Joulupukille voi kirjoittaa kirjeen ja kertoa lahjatoiveistaan.

Vanhemmat mainitsivat senkin, että

maailmassa on paljon lapsia, eikä Joulupukki ehdi lukea kaikkien kirjeitä.

”Toivoin hartaasti leikkipyssyä ja kirjaa. Vanhemmillani oli paljon ostettavaa, joten päätin kirjoittaa toiveistani joulupukille. Sinä jouluaattona menin aikaisin nukkumaan, mutta heräsin keskellä yötä. Huomasin, että äiti ja isä olivat hereillä ja puuhasivat jotakin. Menin takaisin nukkumaan. Kun aamulla heräsin, kuusen alla oli paketteja. Ihmettelin, mistä ne olivat tulleet. Vanhempani sanoivat, että joulupukki kävi ja toi lahjat. Suutuin ja olin harmissani. Minusta tämä oli huijausta, sillä näin omin silmin kuinka vanhempani yöllä laittoivat paketteja,” Mariano kertoi.

Uutta vuotta juhlitaan

Uuden vuoden aatto on riehakasta juhlintaa Sisiliassa, kertoo Mariano. Juhlat alkavat jo uudenvuoden aattona. Ne jatkuvat aamuun asti. Illalla syödään keskiyöhön asti, sen jälkeen tanssitaan. Vuoden vaihtumista juhlistetaan ilotulituksilla.

Uuden vuoden päivänä Paavi tervehtii koko maailmaa. Hän itse lukee uuden vuoden tervehdyksen 50 eri kielellä, myös suomeksi. Tervehdyksen voi nähdä tv:stä myös Suomessa. ■

Verenluovutus, pieni vaiva – hyvä mieli

Anita Palo

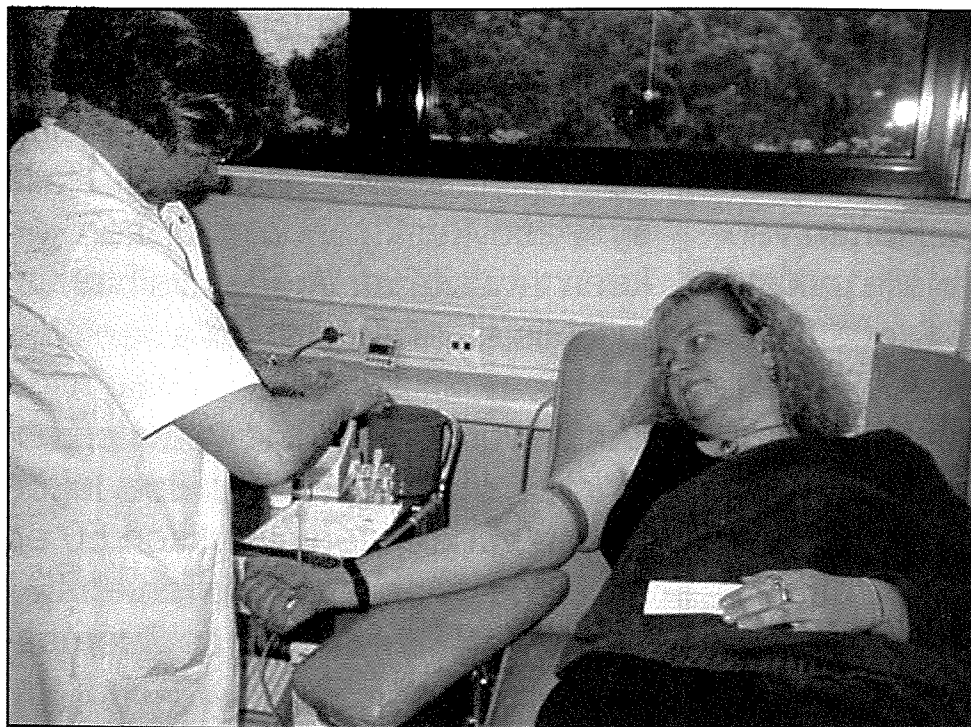
Olen luovuttanut verta vuodesta 1990 lähtien 22 kertaa. Nyt jouluna aion luovuttaa 23:nnen kerran, jos pysyn terveenä. Verenluovutuksen kautta annan lahjan tuntemattomalle potilaalle. Samalla se tuo iloa ja hyvän mielen minulle kun tiedän, että joku tarvitsee kipeästi verta.

Joka vuosi tarvitaan uutta verta noin 350 000 pussia. Joka päivä tarvitaan siis tuhat luovuttajaa, jotta veri riittäisi. Jos sinulla on aikaa tai halua nähdä pieni vaiva, lähde mukaan verenluovutukseen.

Mitä verenluovuttaminen on?

Verenluovuttaminen on Suomessa vapaaehtoista eikä siitä makseta palkkiota. Älä mene verenluovutukseen sairaana. Verta voi luovuttaa, jos olet terve, 18 – 65 -vuotias ja painat yli 50 kg. Jos luovutat verta ensimmäisen kerran, sinun on pitänyt asua Pohjoismaissa vuosi ja olla alle 60-vuotias. Naisille sopiva verenluovutusten määrä on 1 - 3 kertaa ja miehille 3 - 4 kertaa vuodessa. Luovutusten välillä pitää olla yli 60

Anita verenluovutuksessa. Anita makaa käsivarsi suorana. Kiristys-side on jo asetettu. Sairaanhoitaja valmistelee verenottamista kyynärtaipeesta.

päivän tauko. Minä yleensä käyn luovuttamassa verta 2- 4 kertaa vuodessa. Tänä vuonna tulee käytyä enemmän eli 5 kertaa.

Suomen Punaisen Ristin veripalvelu valmistaa verestä erilaisia veri- ja plasmavalmisteita ja välittää niitä eteenpäin sairaaloille. Veripalvelu toimii koko maassa.

Verta voi luovuttaa veripalvelussa, sen paikallistoimistossa tai verenluovutustilaisuuksissa, joita Liikkuva veripalvelu järjestää. Minä kävin viime lokakuussa luovuttamassa verta Kauneus ja Terveys – messuilla Mesukeskuksessa. Liikkuva veripalvelu käy myös varuskunnissa, oppilaitoksissa ja työpaikoilla.

Mitä verenluovutuksessa tapahtuu?

Verenluovutus kestää puolesta tuesta tuntiin. Ajanvarausta ei tarvitse tehdä. Ensimmäisellä kerralla tarvitset kuvallisen henkilökortin mukaan. Kun olet luovuttanut verta 2 kertaa, saat postitse verenluovuttajakortin. Siitä näkyy veriryhmäsi. Sen avulla ilmoittautuminen nopeutuu.

Ilmoittautumisesi jälkeen saat kaksipuolisen lomakkeen. Lomakkeen etupuolelle merkitään henkilötietojen lisäksi veriryhmä, edellinen luovutus-

päivämäärä, hemoglobiiniarvo, luovutusten määrä ja luovutuksen rajoitukset esim. kuulonäkövammaisuus, atooppinen ihottuma. Loput merkinnät ovat veripalvelun merkintöjä.

Lomakkeen toisella puolella on terveydentilakysely. Siinä on kaikkiaan 18 kysymystä, joista kahdesta viimeisestä toinen on naisille ja toinen miehille. Kannattaa rauhassa miettiä, vastaako kysymyksiin kyllä vai ei. Kysymyksiin pitää vastata rehellisesti. Niiden avulla varmistetaan, että verenluovutus on turvallista sinulle ja luovutettu veri on turvallista potilaalle. Lomakkeen tiedot vakuutetaan allekirjoituksella oikeiksi.

Sitten sinulta mitataan hemoglobiiniarvo. Se tehdään joka kerta. Sairaanhoitaja ottaa verinäytteen sormenpäästä. Naisilla hemoglobiiniarvo pitää olla 125- 175 grammaa litraa kohti ja miehillä 135- 195 g/l. Minulla on muutaman kerran tapahtunut, että arvoni oli alle 125. Silloin en ole voinut mennä luovuttamaan. Verinäytteen jälkeen sairaanhoitaja käy läpi lomakkeesi. Hän voi tehdä vielä tarkentavia kysymyksiä.

Jos kaikki on hyvin, sinut ohjataan makaamaan ”sänkyyn” makuuasentoon. Sairaanhoitaja laittaa käsivarteesi kiristysiteen, jotta verisuoni löytyy helposti. Suoneen pistetään

neula, josta veri valuu letkua pitkin veripussiin. Verta luovutetaan 450 millilitraa. Veripussi täyttyy noin 10 minuutissa. Makaa rauhassa. Älä liikuta käsivartta. Kerran menin viittomakielisen ystäväni kanssa verenluovutukseen. Unohdin neulan kyyntärtaipeessani ja innostuin viittomaan! Se sattui! Seuraavana päivänä kyyntärtaipeen alueella oli erivärisiä mustelmia.

Kun luovutus on ohi, makaa vielä vähän aikaa. Sairaanhoitaja ottaa neulan ja letkun pois. Käsivarteen sidotaan side, jota pidetään noin 4 tuntia. Älä nosta sinä aikana raskaita tavaroita.

Luovutuksen jälkeen veripalvelu tarjoaa juotavaa ja pientä syötävää. Luovutuspäivänä kannattaa juoda paljon nestettä, koska luovutettu nestemäärä korvautuu nopeammin.

Mitä verellä tehdään?

Yksi veripussi muuttuu avuksi monelle, kun veren osat erotellaan toisistaan. Punasoluja tarvitaan esim. keskosvauvan hoitoon, jos onnettomuudessa menettää paljon verta tai vaikean anemian hoitamisessa. Verihiutaleita käytetään leukemiapotilaiden hoidossa. Plasmasta tehdään erilaisia lääkkeitä mm. palovammojen hoitoon, virus- ja syöpäsairauksien hoi-

toon ja verenvuototaudin hoitoon. Plasmaa käytetään myös, kun tehdään rokotteita esim. jäykkäkouristusta ja vesirokkoa vastaan. Luovutettu veri ei ole ikuista: punasolut vanhenevat viidessä viikossa ja verihiutaleet viidessä päivässä!

Veriryhmiä on monta: A Rh, O Rh, B Rh tai AB Rh joko plussaa tai miinus-ta. Kaikkien veriryhmien verenluovuttajat ovat tärkeitä.

Kahvihetki veripalvelussa

Haluaisitko lähteä luovuttamaan verta vaikkapa yhdessä kuurosokeiden kerholaisten kanssa? Ja juoda päätteeksi hyvät kahvit pienen syötävän kera? Kyllä se onnistuu! Ottakaa yhteyttä lähimpään veripalvelutoimistoon ja varatkaa aika isommalle porukalle. Sopiva ryhmäkoko on 4-16 henkeä veripalvelutoimiston koosta riippuen. Voitte mennä omin kyydein tai veripalvelun järjestämällä yhteiskuljetuksella veripalveluun ja takaisin sovittuun paikkaan.

Luovuta rohkeasti verta elämälle!

Lisätietoja: puhelimitse 09-580 11 tai Sydäimestä sydämeen -lehti.

Lähde: SPR Veripalvelun esitteet, kotisivu www.veripalvelu.redcross.fi ■

30-vuotisjuhla Jyväskylässä

Kuvat ja teksti: Katri Pyykkö / Raili Karisaari.

Suomen Kuurosokeat ry:n 30-vuotispääjuhla vietettiin Jyväskylässä syyskokouksen jälkeen. Marraskuun lopussa Hotelli Laajavuoreen kerääntyä suuri joukko juhlistamaan päivää. Suomen Kuurosokeat ry:hän perustettiin joulukuun puolivälissä 1971. Mukana juhlistajissa oli myös monia järjestön perustajajäseniä. Juhlavuoden teema ”Kommunikaatio – avain maa-

Ylin kuva: Kunniakirjan saaneiden rivistöä: Olavi Eira, tulkki, Raija Lintula, Pirkko Mikkola, Kalevi Koivula, Hilikka Nieminen, tulkki, Ahti Myyrä, tulkki, Juha Pekkala, Ossi Rajala, Marja-Leena Saarinen, Merja Seppälä ja Vilho Sulonen.

Kuva vasemmalta: Vieno Hyttinen saa pisteillä tehdyn kunniakirjan Aatos Ahoselta. Keskellä: Eila Särkimäki sai järjestön viirin. Kuva oikealla: Vappu Taipale oli juhlan pääpuhujana. Alin kuva: Kari Hyötylä esittää pantomiimia.

Seppo Jurvanen ja Terhi Pikkujäämsä ottivat vastaan onnittelevia. Onnittelemassa Marjaana Suosalmi.

työryhmässä oli mukana myös kuurosokea henkilö yhdistyksen edustajana.

Pohjoismaissa on ihmetelty sitä, että Suomessa kuurosokeiden

ilmaan” oli näkyvästi esillä. Tilaisuuden juonsi juhluvuoden projektisihteeriksi **Anita Palo**.

Johtava aluesihteeriksi **Terhi Pikkujäämsä** kertoi järjestön historiasta. Tärkein sysäys järjestön toiminnan kehittymiselle oli käynti presidentti Kekkonen luona vuonna 1978. Sen jälkeen perustettiin työryhmä miettimään kuurosokeiden tilannetta. Työryhmä esitti, että vastuu kuurosokeiden palvelujen järjestämisestä annetaan heidän omalle järjestölleen. Vuoden 1980 syyskuussa järjestö sai ensimmäisen työntekijänsä. Toiminnanjohtajan, joka oli Inger Lindgren. Hiljalleen järjestön työntekijämäärä alkoi kasvaa.

Järjestön tavoite on saada kuurosokeiden ääni kuuluville. Ensimmäisen kerran se toteutui virallisesti vuonna 1986, kun sosiaalihuoltolain

järjestössä kuurosokeat päättävät jäsenet ovat kuntoutuspalvelujen asiakkaita. Mutta työntekijöiden ja kuurosokeiden työskentely yhdessä on kuitenkin tuonut paljon ja auttanut toimintojen kehittämisessä. Kokemuksellinen ja ulkopuolinen näkemys täydentävät toisiaan.

Tällä hetkellä tärkeimmäksi edunvalvonnan kysymykseksi on noussut tulkkipalvelujen saanti. Tulkkipalvelu tukee parhaimmillaan kuurosokean itsenäisyyttä ja mahdollisuuksia toimia yhteiskunnassa tasavertaisesti.

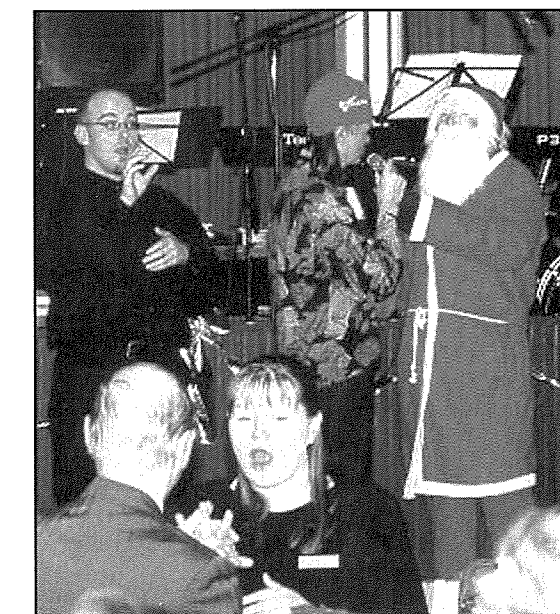
Stakesin pääjohtaja **Vappu Taipale** toi esiin vammaispolitiikan muutoksen. Ennen painotettiin sitä, että yhteiskunnan tulee järjestää huoltoa ja hoivaa henkilöille, jotka eivät suoriudu arjessaan itsenäisesti. Nykyään tavoitteena on yhdenvertaisuus ja täysi osallistuminen yhteiskuntaan.

Ihmisten omatoimisuutta ja päätäntävaltaa on vahvistettava, asiakkaan ja kuluttajan oikeudet on varmistettava. Kaikille on taattava hyvät, toimivat ja saumattomat palvelut.

Järjestön puheenjohtaja **Seppo Jurvanen** pohti tämän hetkistä kansainvälistä kehitystä kuurosokeiden järjestökentässä. Muutama vuosi sitten perustettiin kuurosokeiden Euroopan tason järjestö EDBU -European Deafblind Union, jossa päätäntävaltaa käyttävät kuurosokeat. Tänä vuonna perustettiin kuurosokeiden maailmanliitto WFDB - World Federation for Deafblind.

Pantomiimiesityksen esitti viittomakielinen, miimikkona mainio **Kari Hyötylä**. Hän esitti kuurosokean arkea eläkkeellä kotona. Pääjuhlassa muistettiin myös ansioituneita vertaistukijoita, järjestöaktiiveja ja kuurosokeusalan työntekijöitä. Lopuksi Keski-Suomen kuurosokeiden kerhon viittova kuoro esitti Kuurosokean laulun.

Ylin kuva: Syyskokouksessa valittiin puheenjohtajaksi Ulla Kungas. Keskimmäinen kuva: Lauantaina illalla vietettiin pikkujouluja. Illan ohjelman veti Keski-Suomen kerhon vetäjä Kauko Kokkonen. Alin kuva: Juhlapöydässä Riitta Ruissalo, Unto Honkanen ja Saini Lepistö.

Vieraita naapurimaista

Yhdistyksen juhlaviikonlopun vieraiksi oli kutsuttu myös edustajia muista pohjoismaista ja Virosta. He esittivät tervehdyksensä pääjuhlassa.

Henn Kungla Viron tukiliitosta muisteli, kuinka kuurosokeustyö käynnistyi Virossa ja muissa Baltian maissa. Hän toivotti yhdessä **Raissa Keskkulan** kanssa järjestöllemme onnea ja yhteistyön jatkumista. (Kuva vieressä)

Ruotsin kuurosokeiden yhdistystä edusti **Kristiina Nord**. Hän ihmetteli Suomen kokouskäytäntöä, ja ehdotti, että voisimme tehdä yhteistyötä tällä saralla.

Tanskan kuurosokeiden yhdistyksen edustaja **Torben Hansen** totesi, että hän oli Suomessa viimeksi 25 vuotta sitten. Silloin koolla on vain muu-

tama jäsen. Hän kertoi saaneensa paljon uusia ajatuksia, jotka hän vie tuliaisiksi kotimaahansa.

Norjan kuurosokeiden yhdistyksen puheenjohtaja **Geir Jensen** (kuvas-
sa alhaalla vasemmalla muiden ulkomaisten vieraiden keskellä) kiitti **Sepo Jurvasta** viime vuosien hyvästä yhteistyöstä. Hän totesi, että Suomessa kuurosokeustyö on kehittynyt varsin pitkälle. Tampereen Toimintakeskus kelpaisi malliksi muille pohjoismaille. Jensen kertoi Norjalaisten kokouskäytännöistä. Suomessa syyskokouksen päätettäväksi tuodaan paljon sellaisia asioita, jotka Norjassa päättää hallitus. Norjassa hallitus tekee valmiit ehdotukset vuosikokoukselle. Vuosikokous joko hyväksyy ehdotuksen sellaisenaan tai sitten järjestetään äänestys. ■

Tähdenvälejä 1951 – 2001

Eero Vartio

Kirkkohallituksen aloitteesta olen kirjoittanut Suomen kirkon näkövammaistyön historian vuosina 1951-2001. Kirja on nyt ilmestynyt mustavalkoisena. Se julkistettiin Helsingissä 26. lokakuuta 2001 kirkon vammaistyön 50-vuotisjuhlaseminaarissa. Kirjan nimi on "Tähdenvälejä", ja siinä on 189 sivua.

Yhdistys nimeltä Sokeain Ystävät on perustettu vuonna 1887. Se jätti Suomen Kirkon Seurakuntatyön Keskusliiton SKSK:n sosiaalisiihteerille 7.12.1948 muistion. Se oli otsikoitu 'Diakoniatoiminnan tehtävät sokeainhuollossa'. Sen perusteella SKSK:n johtokunta asetti ajatuksia kehittämään Aistiviallistoimikunnan. Toimikunta ehdotti sokeainhuoltajan toimen perustamista SKSK:n yhteyteen.

Brita Bärlund – ensimmäinen sokeainhuoltaja

Brita Bärlund (1904-1958) aloitti työn sokeainhuoltajana 1.1.1951. Hän oli koulutukseltaan kemisti, mut-

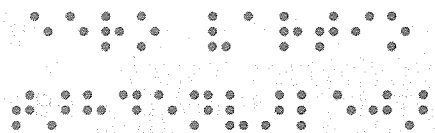
ta täydellinen sokeutuminen v.1932 riisti mahdollisuuden työskennellä alalla. Bärlund tulkitsi kohtaloa siten, että hänet oli johdatettu auttamaan muita sokeita. Hän opetti kieliä Sokeain Miesten Työkoulussa. Jo 30-luvulla hän teki laajan matkan Sveitsiin hankkimaan ideoita suomalaiseseen sokeainhuoltoon.

SKSK:n palveluksessa Bärlund matkusteli ympäri Suomea. Hän etsi seurakunnista vastasokeutuneita tai muuten taloudellisessa ahdingossa olevia näkövammaisia henkilöitä, myös kuurosokeita. Hän neuvoi sosiaaliturvan ja koulutuksen hankkimisessa. Hän lahjoitti kellon ja esitteli muita apuvälineitä, opetti pistekirjoitusta ja luennoi oppilaitoksissa. Hän oli jo pelkällä olemassaolollaan kannustava esimerkki kohtalotovereilleen. Erityistä huomiota hän kiinnitti pienten lasten kasvatusneuvontaan ja kuurosokeiden vaikeaan asemaan kahden ryhmän väliinputoajina.

Bärlundin esimerkki havahdutti näkövammaisjärjestöt luomaan 1960-lu-

Eero Vartio

Tähdenvälejä

Suomen kirkon näkövammaistyö 1951-2001

vun alussa koko maan kattavan huoltosihteeriverkoston ja vastasokeutuneiden kuntoutuskurssit. Monet muut Bärlundin ponnella ajamat aloitteet ovat toteutuneet, usein tosin vasta vuosikymmeniä myöhemmin. Esimerkkejä ovat Näkövammaisten Keskusliiton ja lääkintöhallituksen vuonna 1980 perustettu yhteinen valtakunnallinen näkövammarekisteri ja vuonna 1993 tapahtunut kirkkolain vammaisille epäystävällisten pykälien kumoaminen.

Painopiste sielunhoitoon

Aatu Moilanen (s. 28.1.1934 Puolangan Suolijärvellä) toimi sokeainhuoltajana vuosina 1958 – 1965. Hänen aikanaan työn painopiste alkoi siirtyä köyhyyden lievittämisestä sielunhoitoon. Tämä johtui ennen muuta siitä, että Sokeain Keskusliit-

to ja Sokeain Ammattikoulu tehostivat toimintaansa.

Ari Suutarla (s. 25.12.1942 Ilmajoella) aloitti ensimmäisenä sokeana teologian ylioppilaana Helsingin yliopistossa v. 1960. Hän valmistui maisteriksi 27.5.1964 ja sai pappisvihkimyksen arkkipiispa **Martti Simojelta** Turussa 29.12. samana vuonna -64.

Kun Moilanen päätti siirtyä kokopäiväisesti opiskelemaan kasvatustiedettä, Suutarla kutsuttiin sokeainpappiksi 1.9.1965. Koulutuksensa turvin hän otti vastatakseen näkövammaisten ihmisten sielunhoidosta. Hän järjesti leirejä ja kirkkopyhiä, teki kotikäyntejä, kastoi, vihki, hautasi ja osallistui aktiivisesti alusta alkaen järjestötyöhön yhdistysten jäsenenä muiden joukossa.

Apua Lounais-Afrikkaan

Moilasen kauden tärkein aloite tuli Jyväskylän aistivammaisdiakonissalta Aune Ihalaiselta (nyk. Kulmala). Näkövammaisten lähetystyö Lounais-Afrikassa eli Namibiassa lähti käyntiin hänen herätyskirjoituksestaan 'Mene sinäkin työhön minun viinitarhaani'. Se ilmestyi pistekirjoituksella Tähti-lehdessä nro 5/1964. Aloite johti v. 1969 Namibian ensimmäisen sokeainkoulun perustamiseen Engelaan yhteistyössä Suomen Lähetys-

seuran kanssa. Ensimmäisiä lähettejä olivat pastori Urho Poikolainen sekä aviopari Eeva-Liisa ja Raimo Holopainen.

Ari Suutarla on sammumattomalla innolla pitänyt lähetystyön Namibialiekkiä yllä Suomessa. Hän on saanut mukaan myös Näkövammaisten Keskusliiton. Tätä nykyä Namibiasa on oma näkövammaisliitto ja itsenäisen valtion sosiaaliturvajärjestelmää kehitetään Suomen mallin mukaan.

Kehityksen nykyvaihe

Kuluneiden 37 vuoden aikana Ari Suutarlan nimike on muuttunut sokeainpapista näkövammaistyön sihteeriksi ja lopulta vammaistyön sihteeriksi 1990-luvun alussa. Samalla on tapahtunut siirtymä yleisen vammaistyön suuntaan. Perinteisen linjan mukaisesti vammaistyö sijoittuu Kirkkohallituksen toiminnalliselle osastolle ja siellä Kirkon Diakonia- ja Yhteiskuntatyön Keskukseen, jota johtaa tohtori Juhani Veikkola. Suutarlan mielestä olisi tarpeen nyt perustaa Kirkkohallitukseen erityinen vammaistyön toimisto.

Nykyiseen tilanteeseen päädyttiin 80-luvulla. Huomio kiintyi vammaisuuden moniin ilmenemismuotoihin YK:n julistaman vammaisten vuoden 1981 ja sitä seuranneen vammais-

ten vuosikymmenen 1983-1992 aikana. KDK järjesti laajan vammaissymposiumin vuosina 1981, 1985 ja 1989. Perinne katkesi laman ajaksi. Parhaillaan ollaan kuitenkin emeritus piispa Yrjö Sariolan johdolla suunnittelemassa neljättä Kirkko ja vammaiset -symposiumia Jyväskylään helmikuussa 2002. Toivottavasti lamaa seuraa uusi nousu!

Tiedonsaannin tähdenvälit

Kirkko on vuoden 1951 alusta julkaissut Tähti-nimistä lehteä, joka vuonna 1979 muutti nimensä Kirkkopostiksi. Se on tarjonnut hengellistä lukemista ensin pistekirjoituksella, mutta myös äänitteinä jo vuodesta 1959, hetken 80-luvun alussa jopa isokirjoituksella. Omakohtaista tutustumista varten on saatu käyttöön virsikirja, Raamattu, Katekismus ja muuta rakentavaa. Kirjallisuutta on tuotettu myös Namibian tarpeisiin pisteapisesta alkaen.

Kuurosokeiden tiedonsaanti oli alusta alkaen lähellä Bärlundin sydäntä. Historiakirjassa on eri luku kuurosokeista. Kuurojen pappi Lauri Pauunu tapasi kerran Ävikissa pihalla kuurosokean ja kätteli. Pelkästä kätteleystä tämä tulijan tunsu. Kun Paunu tätä ihmetteli, kuurosokea viittoi: "Pehmeä käsi. Ei tee työtä. Pappi. Paunu!" ■

Virtuopo starttasi verkossa

Soile Silvennoinen

Virtuopo starttaa verkossa -tilaisuus oli mielenkiintoinen 8.11.2001 Valkeassa Talossa. Tiedotustilaisuus oli osa Viittomakielistä viikkoa ja osa Kuurojen Liiton Viittomakieli – yksi äidinkielistämme –kampanjaa. Paikalla oli täysi salillinen kutsumiehiä ja muita uteliaita. Virtuopo-projektin projektipäällikkö **Kai Leinonen** kertoi projektista ja meillä oli mahdollisuus tutustua Virtuopon tarjoamiin palveluihin, sillä esille oli asetettu useita tietokoneita.

Virtuopo – viittomakielistä opinto- ja uraohjausta

Virtuopo on viittomakielinen opinto- ja uraohjauskeskus. Se toimii tietoverkossa, internetissä. Virtuopoon tuotetaan, kootaan ja siellä tarjotaan koulutukseen ja työelämään liittyvää tietoa, palveluita ja yksilöllistä uraohjausta.

Palvelu on suunnattu viittomakielisille kuuroille, kuulonäkövammaisille ja kuurosokeille, huonokuuloisille sekä dysfaattisille nuorille, jotka opiskele-

vat peruskoulun tai lukion päättöloukilla tai ammatillisissa oppilaitoksissa.

Virtuopossa rakennetaan pysyvä tietoverkossa toimivaa palvelua. Hankkeessa kehitetään malli viittomakielisten uraohjauspalveluiden käyttäjille. Virtuopo toimii myös henkilökohteisena uraohjaajana. Keskus vastaa urasuunnitteluun liittyviin kysymyksiin teksti- ja kuvapuhelimella, sähköpostilla, faksilla, tekstiviestillä ja tavallisella puhelimella. Lisäksi Virtuopo järjestää urasuunnittelua tukevia kursseja.

Palvelu tarjoaa myös työkaluja opettajille, opinto-ohjaajille, Kelan ja sosiaalitoimen työntekijöille sekä kuurojen ja kuulonäkövammaisten/kuurosokeiden parissa työskenteleville.

Virtuopo-sivujen sisältö

Virtuopo toimii Internetissä osoitteessa **www.virtuopo.net**. Nyt sivuilta löytyy tietoa viittomakielellä ja suomeksi. Jatkossa mukaan tulevat

myös selkokieli ja puhuttu suomi. Sivuja käännetään myöhemmin myös ruotsiksi ja englanniksi.

Virtuopon keskeisimmät sisällöt ovat opiskeluun ja työelämään liittyvät asiat. Sivuilla on oppimateriaalia ja ajankohtaista tietoa viittomakielisille henkilöille suunnatuista koulutuksista ja urasuunnitteluun liittyvistä kursseista. Sivuilta löytyy myös keskustelupalsta, jossa käsitellään ajankohtaisia kysymyksiä ja vastataan esitettyihin kysymyksiin.

Sivuilla esiintyvistä opiskeluun ja työelämään liittyvistä asioista on aakkosellinen sanasto. Siitä voi tarkistaa, mitä eri termit tarkoittavat. Itseä kiinnostavan aiheen voi valita myös sivukartasta, josta on linkki aiheeseen ja lyhyt kuvaus siitä.

Vaikutelmiani Virtuoposta

Vaikka Virtuopo-sivut ovat vielä kesken, kannattaa sivuja käydä selaamassa. Sivuja ”rakennetaan” koko ajan. Tällä hetkellä viittomakielisiä videoleikkeitä löytyy n. 100. Ensimmäisenä ammattialana on esitetty terveydenhuolto. Tavoitteena on 30 000 videoleikkeen tietopankki.

Virtuopo toimii Windows 98 tai uudemmissa käyttöjärjestelmissä. Se ei siis toimi esim. Windows 95 tai van-

hemmissä käyttöjärjestelmissä. Jotta viittomakielisen videokuvan katsominen tietokoneella onnistuu, pitää olla asennettuna myös RealPlayer-ohjelma. Näytöllä oleva videokuva oli mielestäni melko pieni, mutta onneksi se oli selkeä. Viittomat ja huulio erottuivat hyvin. Kuvaa ei voi suurentaa apuvälineohjelmilla (esim. Supernova), mutta kuvan saa ”klikkailemalla” näkymään koko näyttöruudun suuruisena.

Tekstiversiossa teksti on selkeätä. Tekstikokoa voi tarvittaessa suurentaa asetuksia muuttamalla. Tekstiversiön sivujen selaamisessa toimivat myös apuvälineohjelmat, esim. Supernova-ruudunsuurennusohjelma toimii hyvin. Uskon, että tekstiversiön sivuja voi selata myös pistenäytöllä, vaikka en ole sitä vielä henkilökohtaisesti kokeillut.

Kaiken kaikkiaan, Virtuopo tarjoaa laaja-alaista, monipuolista palvelua. Olisipa vastaavia palveluja ollut tarjolla jo silloin, kun itse aikoinaan painiskelin opiskeluun ja työelämään liittyvien asioiden kanssa...

Virtuopo-projekti käynnistyi syksyllä 2000 ja se päättyy keväällä 2003. Hanke on osa kansallista Euroopan sosiaalirahaston (ESR) Tavoite 3 -ohjelmaa, jota rahoittaa Opetushallitus. ■

Lapissa luominen tärkeää kuulonäkövammaisille

Kuurosokeiden taiteen näyttely Rovaniemellä

Teksti/kuva: Jorma Säynäjäkangas

Lapin alueen kuurosokeat järjestivät taidekatselmuksen vuosien varrella tekemistään töistä. Ne ovat esillä 16.11. – 14.12.01 myös kadulla kävelijän nähtävinä vakuutusyhtiö Fennian tiloissa Rovaniemellä.

Taide kuuluu myös aistivammaisille. Erilaisiin kulttuuritilaisuuksiin osallistuminen ja toisten tuotoksista nauttaminen on tärkeää, mutta vielä tärkeämpää monille on oma luominen, oma tekeminen. Kirjoittaminen, musiikki ja teatteri mutta erityisesti myös kuvataide ovat keinoja, joilla aistivammaiset ilmaisevat itseään.

Lapin ihmiset ymmärtävät luonnostaan värien ja muotojen päälle. Uskon, että luovat ihmiset ovat aikoinaan asuttaneet Lapin välttääkseen vallanpitäjän kouraa ruuhkaisemmassa etelässä. Luovuus tarvitsee ympärilleen tilaa ja vapautta. Lisäksi karun kaunis ympäristö täällä tarjoaa ehtymättömiä inspiraation lähteitä.

Kuvataiteen tekeminen ei rajoitu vain Suomen Lappiin vaan kalottiyhteistyö Ruotsin ja Norjan kuurosokeiden kanssa on ollut kiinteää. Yhteisillä taideleireillä Torniossa ja Jokkmokissa valmistuneita töitä on kiertänyt taidenäyttelyissä eri puolilla Pohjoiskalottia - osa Tanskassa asti.

Luonto on Lapin ihmisten suuri askarteluhuone. Pohjoisen ih-

Kuvassa Marja Korteniemi ja Irja Rantatalo näyttelyn avajaisissa 16.11.2001.

misellä on aina ollut läheinen suhde luontoon. Käsitöiden aiheet ja materiaalit on hankittu suoraan luonnosta. Taiteen tekeminen tarjoaa myös kuurosokealle mahdollisuuden purkaa tunteita ja saada kosketusta omaan sisimpään. Vuosien myötä kursseilla on valmistunut kymmenittäin maalauksia ja veistoksia. On tehty menninkäisiä kannoista, seitoja puusta ja kivistä, huovutettu villaa, valmistettu noitarummut jne. Taitavan ja kokeneen vetäjän, kuvataideopettaja **Irene Kangasniemen** johdolla kurssilaiset ovat perehtyneet Lapin taiteen ja käsityön perinteisiin.

Kuurosokealle on taiteen tekemisessä suuri merkitys tunto- ja hajuaistilla. Lapissa on käytetty aina vahvoja, puhtaita värejä, joita näönjäänteellä on helppo aistia. On myös kokeiltu eri tekniikoita. Esimerkiksi mustalle kartongille maalattaessa vaaleat värit erottuvat selvästi. Kohoväritöistä voi täysin kuurosokeakin nauttia tuntoaistin avulla. Idean ymmärrettyään kuurosokea voi tehdä taidetta täysin itsenäisesti alusta loppuun asti.

Kuurosokeus ei ole sitä, miksi sitä luullaan; pimeydessä ja yksinäisyydessä elämistä. Sen lisäksi, että taide ja käsityö tuottaa elämyksiä, se kohottaa henkilön itsetuntoa ja tekee hänet näkyväksi omassa yhteisössään. ■

Jouluinen puolukkakakku

Vaahdota 200 g rasvaa ja 2 dl sokearia. Sekoita mukaan 3 kanamunaa sekoita. Lisää 4 dl vehnä jauhoja ja 2 tl leivinjauhetta ja sekoita taikina. Tämä on aika tavallinen kakkupohjan ohje.

Pyöräytä haarukalla kakkutaikinan sekaan 1,5 desiä survottuja, sokeroituja puolukoita. Puolukoista tulee näin kauniit, punaiset raidat kakkuun. Paista kakku uunissa 175 asteessa noin 50 minuuttia. Pakastaminen parantaa kakun makua.

Hyvää joulua toivottaa Toimintakeskuksen keittiön väki ■

TIETO, KOKEMUS, TULEVAISUUS

Seminaari kuurojen, vaikeasti huonokuuloisten ja kuulonäkövammaisten lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemisesta 1.-2.3.2002. Valkea Talo, auditorio Ilkantie 4, Helsinki. Hinta 50 / 25 euroa.

Järjestää Kuulonhuoltoliitto ry, Kulovammaisten Lasten Vanhempien Liitto ry (KLVL ry), Kuurojen Liitto ry, Kuurojen palvelusäätiö ja Suomen Kuurssokeat ry. Lisätietoja: KLVL ry klvl@valkeatalo.fi puh. (09)5803 700. ■

"Käsi kädessä kilpaa"

Vammaistiedottajat asialla

Matti Hokkanen

Vuonna 1997 käynnistyi ruotsinkielisille vammaisryhmille tarkoitettu Come on 2000-projekti. Siinä on koulutettiin eri vammaisryhmien edustajista tiedottajia, jotka pitävät oppitunteja kouluissa sekä ns. resurssihenkilöitä, jotka kirjoittavat vammaisiin liittyvistä aiheista lehtiin.

Ulf Gustavsson on suunnitellut projektin. Luin muutamien muiden näkövammaisten nuorten kanssa hänen haastattelunsa vuonna 1997. Kiinnostuimme projektista. Meitä lähti neljä näkövammaista mukaan ensimmäiseen koulutukseen, joka pidettiin Hangossa. Mukana oli paljon muita nuoria eri vammaisryhmistä. Pohjanmaalla vammaisryhmät käynnistivät oman samankaltaisen tiedottajakoulutuksen vuonna 1998.

Ensimmäisessä koulutuksessa esiteltiin projektia. Opetuksessa käytettiin apuna paljon videoita. Näyttelijä Margit Lindeman testasi meitä, miten pystymme kertomaan itsestämme isolle luokalle. Hän opetti lähinnä kehonkieltä ja äänen käyttöä. Saman tyyppisiä koulutusviikonloppuja on ollut noin kaksi kertaa vuodessa.

Mutta koulutuksen jälkeen pääkaupunkiseudulla ei tapahtunut mitään. Kukaan ei ottanut meihin yhteyttä ja pyytänyt tulemaan kouluihin puhumaan.

Ideoimme itse monikulttuurisia teemapäiviä, joissa eri vammais- ja pakolaisryhmät esittelevät itseään. Tähän liittyen pidin ensimmäisen oman esitykseni Kulosaaren ruotsinkielisessä lukiossa yhdessä Stefan Tuomisen kanssa. Toki olin ollut eri paikoissa puhumassa jo aikaisemmin. Syksyllä pidin tunteja Ulf Gustafssonin kanssa. Ne onnistuivat hyvin, vaikka vammamme ovat aivan erilaiset. Kyselemme toisiltamme, että hei, mites sinä teet tuon ja miten tämän homman. Sen jälkeen alkavatkin oppilaiden kysellä meiltä. Ruotsalaisessa normaalilyseossa vammaisryhmien koulutuksesta innostuttiin niin, että hankittiin teemapäiviin rahoitus Helsingin Kulttuurikaupunkisäätiön kautta useammaksi vuodeksi.

Opettajana / tiedottajana

Teemapäivä kestää neljä tuntia. Oppilaat jaetaan ryhmiin. Ryhmissä tehdään eri asioita kuten näkövammais-

ten maalipalloa, pyörätuolikoripalloa, opaskoirashow ja kaksi tiedottajaa kertoo itsestään.

Kun kertoo itsestään, pitää toimia oppilaiden ehdoilla. Kerromme, keitä olemme, ikämme, mistä vammamme johtuvat ja mitä teemme. Jo sen jälkeen oppilaat ja opettaja saavat kysellä. Siitä se keskustelu sitten yleensä lähteen käyntiin. Käytämme opetuksessa myös valmiita videoita. Itse olen alkanut kysyä, tietävätkö, miksi silmäni ovat eri näköiset keskenään. Jotkut tietävät, mutta yleensä ei. Silloin otan silmäproteesin pois toisesta silmästäni ja annan koskettaa sitä.

Oppilaiden kysymykset vaihtelevat sen mukaan, minkä ikäisiä he ovat. Opettajien kysymykset vaihtelevat sen mukaan, mitä he opettavat. Usein kysytään esimerkiksi, miten saamme ulko-oven auki. Silloin näytämme avainnippua ja kerromme, mihin kukin avain sopii. Eräs yhteiskuntaopinopettaja kyseli vammaisten taloudel-

lisista eduista ja joku käsityönopettaja taas käsitöiden tekemisestä. Hän ei tiennyt, että käsityöt on yksi näkövammaisten perinteisimmistä ammateista. Kaupassa ja vessassa käyminen kiinnostaa tietysti samoin kuin vapaa-ajanharrastukset.

Työn merkitys

Olen vammaistiedottajan tehtävissä saanut tavata useiden muiden vammaisryhmien edustajia. Olen tehnyt heidän kanssaan töitä. Tunnelma on ollut hyvä. Työ tuo vaihtelua meille kaikille tavalliseen arkeen.

Tilanneherkkyys on kaikki kaikessa, sitä kaikenlaista voi tapahtua. Ryhmät voidaan yhdistää kesken kaiken tai oppilaita on peruskoulun ekaluokkalaisista lukiolaisiin. Vaikeinta on pitää tilaisuutta ryhmälle, jossa on joku tuttu, oppilas tai opettaja. Eläkeläisyhdistyksissäkin on jo paljon tietoa näkövammasta, samoin järjestöissä ja näkövammaisten kouluissa.

Olen tehnyt tämän projektin kautta töitä nyt neljä vuotta. Minusta olisi hienoa, jos järjestettäisiin vammaisten teemapäivät esimerkiksi viiden vuoden välein. Työntekijöiksi voitaisiin hakea eri vammaisjärjestöjen kautta sopivia ihmisiä. Näin monet nuoret saisivat työkokemusta siitä, millaista on tiedottaa vammaisuudesta. ■